

Motion till riksdagen

1985/86:Ub586

Lennart Pettersson och Johnny Ahlqvist (s)

Ett sydsvenskt centrum för studier i arbetets historia m. m.

Arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia är ett ämnesområde som historikerna under många år försummat. Sedan ett tiotal år tillbaka har dock intresset ökat markant, och vid historiska institutionen i Lund bedriver för närvarande ett tiotal forskare studier i detta ämne. Man behandlar bl. a. fabrikkssystemets och arbetarklassens framväxt, barn- och kvinnoarbete, äldre arbetares förhållanden, arbetsprocessens, teknikens och arbetsmiljöns förändring, arbetarnas organisering, konflikt och samarbete i arbetslivet och tjänstemännens proletarisering m. m. (bilaga 1).

Ett särmärke för den arbetarhistoriska forskningen vid Lunds universitet är det nära samarbetet med amatörforskningen inom Gräv-där-du-står-cirklar. Det gäller exempelvis en forskningscirkel med Grafiska fackföreningen i Lund, en dito med Metalls avd. 4 i Malmö och ett stort cirkelforskningsprojekt med sju forskningscirklar i samarbete med ABF-Skåne och Svenska lantarbetareförbundet. Senast har man ombetts att hjälpa till med ett jätteprojekt med LO-sektionen i Malmö, där förhoppningsvis en cirkel inom vart och ett av de 23 i Malmö representerade LO-förbunden kan startas. Vid en konferens med Svenska fabriksarbetareförbundet nyligen framfördes önskemål om att kontakter skulle skapas med ett stort antal avdelningar inom hela södra högskoleregionen. För att ytterligare be lysa bredden i forskningsinriktningen redovisas i särskild bilaga programmen för verksamheten hösten 1985 vid arbetshistoriska seminariet (bilaga 2).

Intresset och omfattningen av den samlade forskningen om arbetet och arbetarrörelsen i södra Sverige är således mycket stort, men tyvärr finns inte motsvarande resurser vid Lunds universitet. Av forskarna vid historiska institutionen som ägnar sig åt arbetarhistoria är det ännu endast en som har disputerat och innehar tjänst inom vilken han kan fungera som handledare. Eftersom ett tiotal doktorander inom institutionens forskarutbildning skriver avhandling inom detta område, har en besvärlig situation uppstått. Det är därmed stor risk att den lovande utveckling som nu är på gång i Lund när det gäller arbetarrörelseforskning rinner ut i sanden. Ett exempel på detta är att s. k. enstaka kurser i arbetarhistoria, som tidigare givits vid institutionen, har trots enorm översökning dragits in på grund av bristande resurser. Det var kurser som bl. a. syftade till att vidareutbilda lärare och journalister och utbilda cirkelledare inom Grävrörelsen.

Det var i Skåne som den fackliga och politiska arbetarrörelsen först fick sitt genombrott i Sverige. Detta förhållande samt det starkt ökade intresset

bland historiker i Lund för detta ämnesområde, liksom det samarbete med amatörforskningen inom bl. a. fackliga organisationer som finns, talar starkt för inrättandet av ett särskilt centrum för studier i arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia vid Lunds universitet. Det skulle bli ett fint komplement till den verksamhet som bedrivs vid Arbetarrörelsens arkiv i Stockholm.

De bärande idéerna för centret skulle alltså vara att fullfölja det samarbete mellan professionella forskare och amatörforskare som påbörjats vid historiska institutionen. Det skall vidareutveckla de tvärvetenskapliga ambitioner och kontakter som forskargruppen vid Historiska institutionen redan har med forskare inom andra fakulteter. Syftet med centret skall vara

- att i samarbete med berörda parter bedriva forskning om arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia,
- att ge undervisning inom området genom forskarkurser och kurser inom ramen för den ordinarie kursundervisningen vid historiska institutionen samt att ge enstaka kurser för t. ex. cirkelledare och andra som vill fördjupa sig inom ämnesområdet,
- att initiera och ge handledning åt Gräv-där-du-står-forskningen inom södra högskoleregionen,
- att samla in källmaterial för fortsatt forskning; med varje generation försvinner mängder av erfarenheter och kunskaper om arbetets historia, kunskaper som inte kan ersättas med annat material.

För att upprätta ett fungerande centrum behövs vid full utbyggnad:

- 1 föreståndare
- 1 forskarassistent
- 2 forskningsassistenter under doktorandutbildning
- 1 skrivbiträde

Expenser för resor, litteratur och övrigt material.

I övrigt skulle medel till centret kunna komma från arbetarskyddsstyrelsen, humanistiskt-samhällsvetenskapliga forskningsrådet samt i viss mån från utomstående intressenter, typ fackliga organisationer. Men för att uppnå denna totaleffekt behövs alltså vissa statliga basresurser.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättandet av ett centrum för studier i arbetets, arbetarklassens och arbetarrörelsens historia vid Lunds universitet.

Stockholm den 25 januari 1986

Lennart Pettersson (s)

Johnny Ahlqvist (s)

Program för temadag om *Arbetets historia* fredagen den 11 oktober 1985 på Historiska institutionen (sal 4), Magle Stora Kyrkogata 12 A (2:a vån.)

Mot. 1985/86

Ub586

Bilaga 1

- Kl. 9.15 Introduktion och orientering om bakgrunden till seminariet/
Lars Olsson, historiska inst Sociologisk arbetslivsforskning –
förr och nu/Boel Berner, sociologiska inst
- 9.30 Skola och arbetsliv i ett historiskt perspektiv/Bengt Sandin,
historiska inst Kvinnor i arbete och arbetarrörelse/Christina
Carlsson, historiska inst Organiserad kapitalism i Sverige i
början av 1900-talet/Christer Hult, historiska inst
- 12.00 Lunchpaus
- 13.00 SAF och arbetsrätten 1920–60/Anders Kjellström, inst för
rättshistoria Gamla typer och nya produktionsförhållanden/
Lars Olsson, historiska inst Asbestarbetarna vid Lomma Eter-
nitfabrik/Maria Albin, inst för yrkesmedicin Från chefens
högra hand till proletär – om proletariseringen bland tjänste-
män vid Kockums i Malmö/Mats Greiff, historiska inst
- 17.00 Middagspaus
- 18.00 Arbetarklassens och arbetarrörelsernas musik/Håkan Lund-
ström, Musikhögskolan

Inbjudan

till fortsatt program för det *Arbetshistoriska seminariet* vid Lunds Univer-
sitet.

För återstoden av hösten hälsar vi dig välkommen till följande program:

- 14.11 Arbete och arbetare vid Kockums Mekaniska Verkstad
Lars Berggren: Arbetarna vid KMV före och kring sekel-
skiftet
Leif Göransson: Att gräva där vi står bland arbetare vid
KMV
Stig Kjellgren: Arbetsmiljö och skyddsarbete vid KMV i
dag
Lokal: Sal 2, Magle St. Kyrkogata 12 A
- 28.11 Arbete och arbetarkultur
Mats Lindqvist: Arbetarkultur i Svedala 1882–1920 (verk-
stadsarbetare)
Stig Lennart Godin: Arbetsvandrare och arbetarlitteratur
Lokal: Sal 4, Magle St. Kyrkogata 12 B, 2 vån

12.12 Hantverk och kapitalism Mot. 1985/86
Lars Ekdahl: Arbete mot kapital inom boktryckerierna Ub586
Lars Edgren: Hantverkare och klassmedvetande
i Malmö under 1880-talet
Lokal: Sal 4, Magle St. Kyrkogata 12 B. 2 vån.